

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. אם אינו ענין לנשך כסף שהרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך תנהו ענין לרבית כסף
1
- ב. אין לי אלא בלוה במלוה מנין.....2
- ג. לא תעשק שכיר עני ואביון לעבור עליו בשני לאוין.....3
- ד. לא תגנב על מנת למיקט לא תגנב על מנת לשלם תשלומי כפל.....5
- ה. לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה במדה זו מדידת קרקע שלא ימדוד
לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים במשקל שלא יטמין משקלותיו במלח ובמשורה
שלא ירתיח.....9
- ו. אני הוא שעתידי ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה אותם לישראל ברבית וממי
שטומן משקלותיו במלח.....13
- ז. עד כאן של תורה מכאן ואילך של דבריהם ... אפילו עד כאן יכין רשע וילבש צדיק עד
כאן רבית קצוצה מכאן ואילך אבק רבית ... רבית קצוצה יוצאה בדיינין אבק רבית אינה
יוצאה בדיינין.....15

דף סא.

א. אם אינו ענין לנשך כסף שהרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך תנהו ענין לרבית כסף

נשך ומרבית¹ אחד הוא² שנאמר (ויקרא כה פסוק לז) אֶת פְּסָפֶּדֶן לֹא תִתֵּן לוֹ
בְּנִשְׁךְ וּבְמִרְבִּית לֹא תִתֵּן אֶכְלָךְ וְלֹהֲלֹן הוּא אוֹמֵר (דברים כג פסוק כ) לֹא
תִשְׁיֶךְ לְאֹחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֶכְלֵךְ כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ, ולמה נקרא שמו

¹ רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק ד הלכה א

² הלח"מ הקשה דמהברייתא לא מוכח אלא להביא איסור נשך באוכל ורבית בכסף, אבל שיהיה רבית ונשך
חדא מילתא לא משמע מהך ברייתא, והאריך בזה הלח"מ ונשאר בקושיא, ונראה דאין כונת הרמב"ם דנשך
ותרבית אחד הוא כפי' הלשון דזה א"א שהרי ודאי נשך הוא מה שנושך הלוה וכמו שכתב הרמב"ם, ותרבית
הוא ודאי מה שמתרבה אצל המלוה, ומה שכתב הרמב"ם אחד הוא היינו שאין חילוק בדין בין נשך ותרבית
ועל מה שעובר בנשך עובר בתרבית, ולא חלקן הכתוב אלא לעבור בשני לאוין, והוא פשוט. אבהא"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

נשך מפני שהוא נושך שמצער את חבריו ואוכל את בשרו, ולמה חלקן הכתוב לעבור עליו בשני לאוין.

ב. אין לי אלא בלזה במלזה מנין

כדרך שאסור להלוות כך אסור ללוות ברבית שנאמר (דברים שם) לא תשיך לאחיך מפי השמועה למדו שזו אזהרה ללוה כלומר לא תנשך לאחיך,

הא למדת שהמלוה בריבית עובר³ בששה לאוין⁴. אחד מהם (שמות כב פסוק כד) לא תהיה לו פנשה. והשני (ויקרא כה פסוק לו) את פספך לא תתן לו פנשה. והשלישי (שם) ובמרבית לא תתן אכלקך. והרביעי (שם פסוק לו) אל תקח מאתו נשך ותרבית. והחמישי (שמות שם) לא תשימוזן עליו נשך⁵. והששי (שם יט פסוק יד) ולפני עור⁶ לא תתן מכשול.

³ ועיין בספר ברית יהודה פ"א הע' לג שיש לאוים שעובר בשעת קציצת הריבית ויש לאוים שאינו עובר אלא עד שעת הגביה

⁴ וברמב"ן בהשגות לספר המצוות שורשו ס"ל שעובר נמי בלאו הבא מכלל עשה שנאמר (דברים כג פס' כא) לנכרי תשיך ולא לאחיך והרמב"ם שלא הזכירו ע"כ ס"ל דאיצטריך לגופיה וכמש"כ בפ"ה ממלוה ולוה ה"א "מצוות עשה להשיך לעכו"ם שנאמר לנכרי תשיך מפי השמועה למדו שזו מצוות עשה וזהו דין תורה". ובעשה קצח ספר המצוות לרמב"ם מצוות עשה קצח "היא שצונו לבקש ריבית מן הגוי ואז נלוה לו עד שלא נועילו ולא נעזור לו אבל נזיקהו ואפילו בענין הלואה שנתנה עמו כמו שהזכירנו (ל"ת רל"ה) מעשות כך לישראל. והוא אמרו יתעלה (תצא כג כא) לנכרי תשיך. והנה בא לנו הפירוש המקובל כי זה מצוה לא רשות והוא אמרם בספרי לנכרי תשיך זו מצוות עשה ולאחיך לא תשיך זו מצוות לא תעשה. ולו המצוה גם כן תנאין דרבנן. וכבר התבאר פירוש זה במסכת מציעא (עב ב, עא א) "ועיי"ש בנו"כ ועיין בסמ"ג ל"ת קצג שכתב "והלוה עובר בשלשה לאוין ועשה אחד והם לא תשיך לאחיך ולאחיך לא תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ועשה דלנכרי תשיך הא לאחיך לא תשיך ולא הבא מכלל עשה עשה ובספרי (תצא פ"סקא נג) דורש לנכרי תשיך זו מצוות עשה אבל בתלמוד שלנו סותר דבר זה בפרק איזהו נשך ואומר לא סני דלאו הכי ומפרש שלא בא אלא לומר הא לאחיך לא תשיך"

⁵ וברש"י בב"מ עה ע"ב ד"ה לא תהיה לו פי' "והוה לו כנושה כשתובעו ודוחקו והוא שם עליו נשך בשעת פיסוק התנאי. ונותן מכשול לפני הלוה להעבירו על לא תשיך לאחיך שהיא אזהרה ללוה". ע"כ. ומ"ש והוא לו כנושה כשתובעו ודוחקו. דחיקא מלתא לפרושי הכי דהא משמע דלעולם עובר. ולדבריו אינו עובר אלא כשדוחקו. והמניח משנה בפ"ד ה"ב מהלכות מלוה פירש שלא זו כולל כל שדרך הנושים לעשות והוא שאין מלוין ממונם בחנם. וכשמגיע זמן פרעון רוצים מעותיהם ונוגשים בחזקה. ועל שניהם הזהירה התורה. ובודאי שלא אסרה [הגנישה] בלוה עשיר אלא בעני. אבל הרבית נאסר בכל. ע"כ. [וכן יש לפרש ל' רש"י שכן רגילות שכשתובעו

דוחקו]: (תוי"ט בבא מציעא פרק ה משנה יא)

⁶ כיון שמכשיל את הלוה לעבור על האיסורים שנתפרשו בו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

והללוה עובר בשנים, (דברים שם) לא תשיך לאחיך, ולפני עור לא תתן
מכשל⁷. וי"א⁸ שעובר בלאו שלישי (דברים שם פסוק כא) ולאחיך לא תשיך⁹.

ג. לא תעשק שכיר עני ואביון לעבור עליו בשני לאוין

נאמר בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק יג) לא תעשק את רעך איזה¹⁰ הוא
עושק זה שבא ממון חבירו לתוך ידו ברצון הבעלים, ואפילו כל שהוא¹¹,
וכיון שתבעוהו כבש הממון אצלו בחזקה ולא החזירו. כגון שהיה לו ביד
חבירו הלואה¹² או פקדון והוא תובעו ואינו יכול להוציא ממנו מפני שהוא
אלם וקשה¹³ ועל זה נאמר לא תעשק את רעך¹⁴.

⁷ והללוה והנותנו עובר משא"כ בשאר דיני ממונות שאם אדם רוצה לזווק בנכסיו רשאי אבל מפני רגילות
החטא מזהיר גם בלוה וכן בערב ובעדים ובכל המתעסקין בדבר וכל הנותן ברבית נכסיו מתמוטטין וכאילו
כפר ביציאת מצרים ובאלהי ישראל. וכל התולה מעותיו בעכו"ם לומר שהם של עכו"ם ומלוה אותם ברבית
דינו מסור לחוקר לבבות ליפרע ממנו (טור שם)

⁸ יראים סי' קיח סמ"ק סי' רס סמ"ג קצנ"ו וז"ל "והללוה עובר בשלשה לאוין ועשה אחד והם לא תשיך לאחיך
ולאחיך לא תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ועשה דלנכרי תשיך הא לאחיך לא תשיך ולא הבא מכלל עשה
עשה ובספרי (תצא פיסקא נג) דורש לנכרי תשיך זו מצות עשה אבל בתלמוד שלנו סותר דבר זה בפרק איזהו
נשך ואומר לא סגי דלאו הכי ומפרש שלא בא אלא לומר הא לאחיך לא תשיך"

⁹ כולם תמהו דאמאי השמיט רבינו לאו דולאחיך לא תשיך. ונראה עפ"י מה שהאריך רבינו בספר המצות
שורש ט' ובמל"ת קע"ט, דכפילות הלאוין אינו מוסיף לענין מלקות, רק היכי דהמה על ענינים חלוקים ושונים
ונפרדים ודבר אחד מאחד, או לוקה על כל לאו, ולפ"ז כתב לאו דכספך לא תתן, שזה קאי על הנתנה, ואל
תקח שקאי על הקבלת מעות בריבית, ולא תשימוע עליו שזה מורה השימה עליו החיוב שמשנתפין בזה העדים
וכן השאר, ותו לא נתחדש בלאו דלאחיך לא תשיך דבר, לכן לא הזכירו רבינו, וכתב בהלכה הסמוכה שאין
לוקין משום דניתן להשבון.

¹⁰ רמב"ם גזלה ואברה פ"א ה"ד חינוך מצוה רכה שו"ע חו"מ סי' שנט סעי' ה

¹¹ שו"ע הרב הל' גזילה סעי' א

¹² והנה מבואר בכאן דכל מי שאינו רוצה לשלם הלואה, עובר בלאו לא תעשוק, ולדברי הרב המחבר עובר
ג"כ על לא תגזול. ותמוה לי מאד דברי הש"ס בכתובות פ"ו ע"א, דמקשה ליה לרב פפא לדידך דאמרת פריעת
בעל חוב מצוה אמר לא ניחא לי דאיעביד מצוה מאי א"ל תנינא וכו', לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא
נפשו. ותמיה לי דמיניה דידיה בודאי כופין דעובר אלא תעשה, ובלאו בודאי כופין יותר מעשה כמבואר
בראשונים ואחרונים דבעשה אין צריך לבזבז יותר מחומש ועל עבירות הלאו כל הוננו יתן אם לא בפיקוח
נפש, א"כ כאן כפינן שלא לעבור אלא תעשה. ובאמת היכי דהלאו בשב ואל תעשה פלפלו האחרונים אי
חייב לבזבז כל ממונו, מ"מ בודאי חמור מעשה. בשלמא בערכין כ"ב ע"א לגבי יתמי דהם לא עשקו ולא גזלו
א"כ אינם עוברים בלאו, אבל הוא עצמו בודאי חייב לשלם מחמת הלאוין וכפינן ליה, ומה צריך הש"ס לומר
מחמת העשה, וצ"ע גדול (מנחת חינוך שם אות ד)

¹³ ולפ"ז אם מעכב הממון מחמת שיש לו תביעה על חבירו אפשר שאינו עובר בלאו זה עיין פתחי חושן הל'
גניבה סעי' ו הערה יג (עמ' כ כא)

¹⁴ ובסה"מ ל"ת רמז כתב רבינו וזה שהגנבה היא לקיחת מה שאצל אחר בתחבולה ובסתר והוזהרנו מהפועל
ההוא באמרו (שם) לא תגנובו כמו שבארנו. והגזל הוא לקיחת מה שאצל אחר באונס והכרה ובמריבה כמו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ולא רק¹⁵ במה שבא לידו מידי חברו אלא אף מה שחייב לו מחמת שהוא שכרו כגון מי שאינו משלם שכר שכיר הרי הוא בכלל לאו זה שנאמר בפרשת כי תצא (דברים כד פסוק יד) לא תעשק שכיר עני ואביון.

אף אם מחזיק בידו ממון חבירו דרך דחייה ורמאות, כמו אנשי און שדוחים בני אדם לאמר להם לך ושוב כדי לסבב שישאר להם מה שבידם מזולתם ואינו מתכוון לשלם או להחזיר. עובר בלאו זה¹⁶.

אסור לכבוש¹⁷ ממון חבירו ולומר לו לך ושוב מחר אתן אם יש אתו איך להחזירו¹⁸ אף אם כוונתו לשלם¹⁹ באמת למחר שנאמר (משלי ג פסוק כח) אל תאמר לרעיק לרעף לך ושוב ומחר אתן ויש אתך.

שיעשו הגזולים בדרכים והוזהרנו מזה הפועל גם כן באמרו לא תגזול [ל"ת רמה]. והעושק הוא שיהיה לזולתך אצלך דבר בעין רוצה לומר שקבלת עליך ובאמונתך ממון ותחזיק בו ולא תתנהו לו באונס או בלא אונס אבל בדחיה ורמיה הוזהרנו גם כן מזה הפועל באמרו לא תעשוק. ובבאור אמרו בספרא לא תעשוק עושק שהוא של ממון ואי זה זה הכובש שכר שכיר. וכן כל מה שדומה לו. ואמנם המשיל בשכר שכיר בעבור היותו חוב גמור עליך ואע"פ שהוא לא נתן לך מאצלו ממון ולא הניע לידך מצדו ממון עם כל זה אחר שבא לו אצלך חוב ידוע הוזהרת מהחזיק בו. וכבר נכפלה האזהרה בו בזה הענין ולקח דמיון זה הענין בעצמו ואמר (דברים תצא פכ"ד פס' י"ד) לא תעשוק שכיר עני ואביון. ירצה בו לא תעשוק השכיר כי הוא עני ואביון כמו שאמר בו (שם) ולא תבא עליו השמש כי עני הוא. ולשון ספרי לא תעשוק שכיר עני ואביון והלא כבר נאמר לא תגזול מלמד שכל הכובש שכר שכיר עובר משום בל תעשוק ובל תגזול ובל תלין [ל"ת רלח] ומשום ביומו תתן שכרו [עשה ר]. ושם אמרו בפירוש אמרו עני ואביון ממהר אני לפרוע על ידי עני ואביון. והעובר על העושק דינו ודין הגזולן שוה, אמר יתעלה (ס"פ ויקרא) וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו. ¹⁵ שם

¹⁶ ספר המצוות לרמב"ם ל"ת רמו חינוך שם שו"ע הרב הל' גזילה סעי' ד

¹⁷ שו"ע שם סי' צז סעי' ג סמ"ע ס"ק ד

¹⁸ עיין במאירי ב"מ קי ע"ב שאם אין לו אינו עובר בלאו זה מדברי קבלה שאל תאמר לך ושוב

¹⁹ בשו"ע חו"מ סי' צז סעי' ג כתב אסור ללוה לכבוש ממון חבירו ולומר לו לך ושוב מחר אתן ויש אתו ועיי"ש בסמ"ע ס"ק ד שציין שהוא פסוק במשלי פ"ג פס' כח ולכאורה תיפ"ל משום לא תעשוק ואולי יש לחלק שלא תעשוק אינו עובר אא"כ אינו רוצה לשלם כלל אלא "שישאר להם מה שבידם מזולתם" כלשון החינוך אבל אם סופו לשלם זה לא שמענו מלא תעשוק אלא הוא הפסוק במשלי שאומר מחר אתן ויש אתו שבאמת מתכוון לתת למחר אבל עובר על איסור כיון שגם עכשיו יש לו לפרוע וכן כתב בפירוש בסמ"ע סי' שלם ס"ק א שאינו עובר בלאו זה אא"כ דעתו שלא לפרוע אבל אם דעתו לפרוע אינו עובר (ועיין כסף הקודשים שם) ולפ"ז אם אינו מתכוין לפרוע כלל אפילו יהי לו הממון עובר בלא תעשוק אפילו אין לו עכשיו כלל אבל אם מתכוין לפרוע אינו עובר אא"כ יש לו עכשיו אבל אם אין לו אינו עובר (ועיין פתחי חושן הל' גניבה פ"א הע' ט וצע"ג) וצ"ע מה הדין אם חבירו תובעו בב"ד והוא כובש ממנו בחזקה ואינו יכול להוציאו אם עובר בלאו זה אם כוונתו לשלם דאפשר שכיון שתובעו ואינו משלם בגלל אלמותו חייב אפילו כוונתו לשלם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם דוחהו²⁰ משום שאין לו פנאי עתה לשלם רשאי לומר לו לך ושוב לאחר זמן כשיהיה לי פנאי²¹.

י"א²² שהעובר על לאו זה אין בו מלקות. וי"א²³ שלוקה.

לאו זה²⁴ אינו אלא בישראל בלבד, אבל בממון נכרי אינו עובר שנאמר רעך, והוא שאין חילול השם בדבר כגון שלוח מנכרי ומת הנכרי רשאי לכחש לבנו אם בנו אינו יודע בבירור²⁵, אבל אם הוא יודע שהוא משקר אסור לכחש לו שום דבר, מפני חילול השם.

ואם החפץ²⁶ שמכחש בו בעין אסור לכחש אף אם אינו יודע כיון שהוא גזילה ממש.

דף סא:

ד. לא תגנב על מנת למיקט לא תגנב על מנת לשלם תשלומי

נפיל

²⁰ שו"ע הרב הלי' שאלה ושכירות סעי' יד

²¹ ועיין נתיחה"מ סי' עד סוס"ק א

²² רמב"ם גזילה שם בחינוך שם כתב "והוא לאו הניתק לעשה, כלומר שישב החמס אשר בכפיו וירצה את חברו על שהקניטו והכעיסו. וכבר הודיענו וזכרונם לברכה [ברכות ל"ב ע"א] שגדול כח בעלי תשובה". ועיין בהערה הבאה מהשטימה מקובצת שכתב שהוא לאו הניתן לתשלומים

²³ תוס' בב"מ סא ע"א ד"ה לעבור עליו עיין בתשובות חכם צבי [סי' כ"ו ד"ה מה שתמה] שהקשה הא הוי ליה לאו שאין בו מעשה, וכן עיין בשיטה מקובצת שם שהביא בשם הראב"ד שאינו לוקה כיון שניתן לתשלומים ועיין פני יהושע שם [ד"ה לעבור] וז"ל "אפשר ליישב דאירי בקבלן ששכרו לעשות לו כלי וכמ"ד אומן קונה בשבח כלי או שתפס הכלי לדמי שכירותו ואתיא אליבא דכו"ע וחזר זה ועשקו ממנו, ואע"ג דבכה"ג נראה דגול הוא ולא עושק מ"מ כיון שתחלתו ע"י שכירות בא דמרח ביה יש לומר דאחמיר ביה קרא לחייבו מלקות ודו"ק ועדיין צ"ע. ועוד י"ל דלאו דעושק לא מיקרי לאו שאין בו מעשה דודאי לא עבר אלאו דעושק אלא משעה שכפר בב"ד וכפירה זו מיקרי מעשה דקי"ל עקימת שפתיו הוי מעשה לבר מעדים וזממין שתלוי בראיה, ואף שהתוספות כתבו דבעינן דוקא שע"י כך נעשה איזו מעשה ה"ג מיקרי מעשה דמשעה שכפר קאי ברשותיה לענין אונסין ויצא נמי מב"ד זכאי ע"י מענתו, כן נראה לי. ועוד שע"י כפירתו בב"ד הוחזק כפרן שאם מען בב"ד להדי"ם והוחזק כפרן אינו יכול לחזור בו ולטעון פרעתו, ותו דלא גרע מחסמה בקול דאמרינן לקמן בפרק הפועלים דלוקה דמניעת הבהמה מאכילה הוי קלא דאית ביה מעשה וכל שכן הכא, ולשון המקרא מסייעני דכתיב [ויקרא ה, כב] ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה, אלמא דכפירת עושק קרי מעשה"

²⁴ שו"ע הרב הלי' גזילה סעי' ד ובהשמטת הצנזורה שם

²⁵ וכן מותר לדחות הנכרי עצמו בלך ושוב אף אם אין כוונתו לשלם אם מתפייס בכךכל שלא יהיה חילול השם בדבר (שער משפט סי' קכח ס"ק ב)

²⁶ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

איזהו גנב²⁷, זה הלוקח ממון אדם בסתר ואין הבעלים יודעים או אפילו יודעים רק שלוקח מהם בהחבא. אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיא, אפילו אין הבעלים יודעים אין זה גנב, אלא גזלן.

וכגון²⁸ הפושט ידו לתוך כיס חבירו ולקח מעותיו ואין הבעלים רואין וכן כל כיוצא בזה. אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיא בחזק יד, אין זה גנב אלא גזלן²⁹.

כל הגונב³⁰ ממון משוה פרוטה ומעלה³¹, עובר על לא תעשה, שנאמר (ויקרא יט פסוק יא) לא תגנבו. ואין לוקין על לאו זה שהרי ניתן לתשלומין, שהגנב

²⁷ רמב"ם גניבה פ"א ה"ג, שו"ע חו"מ סי' שמח סעי' ג וסמ"ע ס"ק ז וביאור הגר"א שם

²⁸ רמב"ם שם ה"ג

²⁹ וברמב"ם שם סיים "לפיכך ליסטים מזויין שגנב אינו גזלן אלא גנב, אף על פי שהבעלים יודעין בשעה שגנב". והראב"ד שם השיג עליו. ועיין בש"ך חו"מ סי' רצד ס"ק ז מש"כ ופסק שם, דליסטים מזויין גנב הוא.

³⁰ ואם עשה שליח לגנוב וגנב, אם השליח ידע, המשלח פטור דאין שליח לדבר עבירה והשליח חייב, ואם השליח לא ידע, דעת הרבה ראשונים דבשוגג יש שליח לדבר עבירה, והמשלח חייב בכפל, וכן פסק רמ"א סי' שמ"ח ס"ח, ובש"ך שם סק"ו האריך דבשוגג אין שליח לדבר עבירה, והמשלח פטור, והשליח ג"כ פטור דאינו מתכוין לגנוב כלל, והדברים עתיקין והאריכו האחרונים. (מנחת חינוך מצוה ד אות ד).

³¹ רמב"ם שם ה"א, שו"ע שם סעי' א וסעי' ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

חייבה אותו תורה לשלם³². ואחד הגונב ממונן ישראל או הגונב ממונן גוי³³ עובר עבודה זרה³⁴, ואחד הגונב את הגדול או את הקטן.

י"א³⁵ שהגונב³⁶ דרך שחוק, או הגונב כדי להשתמש על מנת להחזירו אח"כ או הגונב כדי לצער³⁷ ומתכוין להחזירו אח"כ, או הגונב על מנת לשלם³⁸ לו

³² וחייב לשלם מעידית שבנכסיו כדין מזיק. ש"ך שם ס"ק א.

¹ עיין בש"ך שם ס"ק ב שכתב, "וקשה מכאן על מ"ש הרב בהג"ה בא"ע ריש סי' כ"ח קדש' בגזל או בגניבת עבד"ם הוי מקודשת, דהא אינה צריכה להחזיר רק משום קידוש השם עכ"ל. ומה שהוציא הרב שם כן מתשובת מהרי"ו סי' קל"ח, כשתענין בתשוב' רי"ו שם תראה שאינו כן וצ"ע". ועיין בנתיבות המשפט שם ס"ק א שתי', דאע"ג שגניבת הנכרי דאורייתא כדילפינן בב"ק קיג ע"ב ופסוקים, עכ"פ בישראל גופא אי לאו דכתיב בתורה והשיב את הגזילה הו"א שאף שעבר אלו דלא תגנובו מ"מ איסורא דעבד עבד ובהשבה אינו חייב, וא"כ בגוי שלא מצינו בשום מקום שנכלל בכלל והשיב את הגזילה, א"כ אע"ג שיש איסור גמור בגונב ממנו עכ"פ איסורא דעבד עבד ואינו חייב בהשבה אי לאו משום קידוש ה' וא"כ זה כוונת הרמ"א. ואם תאמר הרי כיון שיש בו איסור א"כ אין הממונן שלו ואיך יכול לקדש בו אפילו אם אין צריך להשיב י"ל שכיון שההנאה בדבר אחר שגנב מותרת מן התורה שהרי אינו בהשבה והוא המציא לה שכר זה א"כ מקודשת בשכר הנאה שהמציא לה. ועיין בשו"ת נודע ביהודה קמא יו"ד סימן פא שכתב "וזה לדעתי דעת הרמב"ם שבגניבה פסק דעובר בלאו על גניבת כותי משום דלא תגנובו סתמא כתיב וכולל ישראל וכותי, אבל בגזל סמך ליה רעד ואין הכותי בכלל אבל ילפינן לה מאהרי נמכר או מוחשב עם קונהו ואם כן אין כאן לאו אף דאיכא איסור דאורייתא. ודלא כדעת הכ"מ ריש הלכות גזילה שכתב ודייק רבינו לכתוב אסור לגזולו או לעושקו ולא כתב שעובר עליו בלא תעשה לומר שאין איסור זה מן התורה עכ"ל. ולדידי גם להרמב"ם אסור מן התורה אבל עם כל זה אינו בלאו. גם מה שכתב הש"ך בח"מ סימן שנט"ט ס"ק ב' על דברי הכ"מ וז"ל הש"ך ומדברי הרמב"ם ריש הלכות גניבה שהעתיק המחבר לעיל ריש סימן שמ"ח לא משמע כן. הנה דימה הש"ך גזילה לגניבה ולדעתי אין הדמיון עולה יפה וכנ"ל".

³⁴ אך נראה לי לכאורה דאף להסוברים גזילת גוי דרבנן מ"מ גניבת גוי אפשר דמן התורה אסור, להסוברים דאף על מנת למיקט ואף שלו אסור לגנוב מן התורה, כמבואר לקמן מזה נראה דהתורה לא אסרה זה מדין ממונן לבד רק המדה הגרועה הזאת בעצמה התורה אסרה, א"כ בשלמא גזל הוא רק דהתורה אסרה ממונן חבירו א"כ אפשר דשל גוי לא אסרה כי הממונן שלו הפקר לאותן שיטות, אבל גניבה דאף שלו אסור לגנוב כדי שלא ילמוד מדה הגרועה הזאת, א"כ אף מגוי אסור כדי שלא ירגיל בזה ועל זה הקפידה התורה. אך לכאורה לשיטות אלו, גם בפחות משה פרושה עובר על הלאו הזה, דמרגיל עצמו בזה ולא מטעם חצי שיעור. (מנחת חינוך מצוה רכד אות ד).

³⁵ רמב"ם שם וש"ע שם סעי' א וסמ"ע ס"ק ב

³⁶ ובלחם משנה שם ה"א הקשה על זה כיון דבש"ס ב"מ ס"א ע"ב אמרינן דלא צריך קרא לגניבה דילפינן מריבית ואונאה, רק הפסוק הזה לא תגנובו איצטריך שלא לגנוב על מנת למיקט, א"כ הוא איסור דאורייתא, ועי"ש מה שתירץ דהר"מ סבירא ליה דלא ילפינן מריבית ואונאה א"כ הפסוק הזה מורה כפשוטו, ועי"ש מה שהקשה על זה. ומ"מ לדידי צ"ע, כיון דקרא סתמא כתיב לא תגנובו, ממילא משמע דבכל ענין אסור דהכל בכלל גניבה. (מנחת חינוך מצוה רכד אות א).

³⁷ ועיין בשו"ת שצ"ל החכמה ח"ג סי' מה שבגניבת הגוי אין איסור ע"מ למיקט.

³⁸ בשו"ע הרב הל' גזילה סעי' ד (בהשמטת הצנזור) כתב, שלא אסרה תורה ע"מ לשלם אלא רק בישראל ולא בגוי, וכן באו"ח סי' תמ בקונט' אחרון סעי' יא כתב דאיסור לגנוב ע"מ לשלם אינו משום גניבה אלא משום לא תחמוד (ל"ת רסה), וזה אין שייך בממונן עכו"ם. ועיין שו"ת אבני נזר או"ח סי' מד וכן עי"ש בס"י שכה אות י וז"ל: "בדין גזל מגוי ויהיב דמי שכתבתי שמתר. וכבודו מביא ראיות הגזול על מנת לשלם אסור. גם אנכי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כפל שרוצה להנותו ויודע שלא יקבל ממנו, אינו אסור משום לאו זה³⁹. ומכל מקום הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך⁴⁰. וי"א⁴¹, שבגנוב⁴² דרך שחוק או על מנת לשלם אסור מן התורה.

דעתי דעל מנת לשלם אחר זמן אסור שנחשב גזל. אך במשלם תיכף או מזומן בידו לתתו תיכף דכהאי גוונא חשיב הילך שבוה מיירי הש"ס בבא קמא (דרף קי"ג ע"ב) בזה לא חשיב גזל. ועיי"ש בס"י שכד שכתב שאין איסור חמס בגוי דהיינו שלוקח בע"כ של גוי ומשלם לו מיד, ועיין בפמ"ג או"ח סי' תרד משב"ז סוס"ק א שמסתפק שם בדבר זה ועיין שו"ע הרב ה"ל גזילה סעי' כג.

³⁹ כך דייק במנחת חינוך שם שהרי הרמב"ם חילק את ההלכה לשני דינים דין גונב כל שהוא שכתב שאסור מן התורה ודין גונב ע"מ למיקט שאינו אלא שלא ירגיל עצמו. אמנם לפ"ז סותר את מש"כ שספר המצוות ל"ת רמד וז"ל: "ובספרא (קדושים ריש פרש' ב) לפי שנאמר בגניבה שנים ישלם למדנו עונש אזהרה מנין תלמוד לומר לא תגנובו, לא תגנובו על מנת למיקט, כלומר לצער הבעלים ולהטרידו ואחר כן תשיבהו לו, לא תגנובו על מנת לשלם ארבעה וחמשה", משמע שהוא בכלל האיסור וכדעת החינוך. ועיין בקצוה"ח סי' שמ"ח ס"ק א וז"ל: "ריש פ' איזהו נשך (ב"מ סא, ב) לא תגנובו דכתב רחמנא למה לי כו' אפי' ע"מ למיקט. וכתב בשטה מקובצת שם וז"ל: ע"מ למיקט – יש מפרשים דאירי שהוא אינו רוצה לעכב הגניבה בידו אלא גונב כדי לצערו, ולא נראה דהא מעשים בכל יום שעושים כך, לכך יש מפרשים דודאי בדעתו לעכב הגניבה בידו אבל אינו גונב בשביל שום הנאה אלא כדי לצערו עכ"ל. ומלשון הרמב"ם בס' המצות נראה דאפי' רצונו להשיב הגניבה נמי הוי ע"מ למיקט ע"ש (מצוה רמד) וז"ל: ובספרא לפי שנאמר בגניבה שניה ישלם שמענו עונש אזהרה מנין, ת"ל לא (תגנובו) [תגנובו] ע"מ למיקט פ"י לצער הבעלים (ולאח"כ) [ולאח"כ] ואח"כ ישיבהו לו וע"ש. וא"כ מ"ש דמעשים בכל יום ראוי ליזהר בזה. ונסתפקתי בגונב ע"מ למיקט אם ה"ל דין גנב ממש להתחייב באונסין, או נימא כיון דבדעתו להשיבו ואינו עושה אלא ע"מ לצערו לשעה נהי דאיסורא עביד אבל אין בו דין גנב להתחייב באונסין. והנה מדברי שיטה מקובצת ס"פ המפקיד (ב"מ מא, א) נראה דגזול ע"מ לשלם אינו חייב באונסין ע"ש בסוגיא דשליחות יד וז"ל: 'וגזולן ושואל שלא מדעת שייכי בכל אדם בין שומר בין אינש דעלמא, אבל שולח יד ליתיה אלא בפקדון ושמו מוכיח עליו וכדאמר קרא נבי שומרינן אם לא שלח ידו. והנוטל לגזול על דעת ליטלה כולה או ליטול מקצתה או שיחסרנה ולא ישלם לבעליו והוא חייב באונסין מכיון שמשך לדעת כן אע"פ שלא חסר והשולח יד בפקדון דעתו ליטול ולהסר הכל או מקצת על דעת לשלם לבעלים' עכ"ל. ומשמע דבאינש דעלמא אינו חייב באונסין אם הגניבה ע"מ לשלם ומכ"ש גונב ע"מ למיקט ולהשיבו בעינא אח"כ ואכתי צ"ע".

⁴⁰ עיין כסף הקדשים שכתב שאם אינו מזכה מיד ע"י אחר, ודאי אין צריך למעם שלא ירגיל עצמו כיון שיש חשש הפסד שלא יפרע לנגנב. ולכן אפילו אם יש לו אומדנא ברורה שאותו אדם רוצה שיגנוב ממנו וזכות הוא לו, מ"מ אסרה תורה ולא פלוג ואפי' בפעם אחת וקים ליה שעצמו שלא יעשה כן שנית ולא יתרגל בכך אסור.

⁴¹ חינוך רכד

⁴² וז"ל החינוך שם: "מדיני המצוה. מה שאמרו זכרונם לברכה [ב"מ ס"א ע"ב] שאסור מן התורה לגנוב אפילו על מנת להחזיר או על מנת למיקט, כלומר כדי להכעיס בעל הגניבה ולהבהילו לשעה ולהחזיר לו הדבר אחר כך, וכן אמרו בספרא, לפי שנאמר בגניבה [שמות כ"ב, ג'] שנים ישלם, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר לא תגנובו, לא תגנובו אפילו על מנת למיקט, לא תגנובו על מנת לשלם ארבעה וחמשה". ולכאורה בגונב על מנת למיקט ילקה על הלאו הזה, דלא שייך ניתן לתשלומין דהתורה לא אסרה מחמת ממון, דהוא אינו רוצה ממון אחרים ומ"מ אסרה התורה א"כ לא הוי לאו הניתן לתשלומין, וילקה כמו הלאו דהובל דבשעה פרוטה משלם ואינו לוקה ובפחות משה פרוטה דאינו משלם לוקה, א"כ כאן נמי היכי דלא שייך חזרת המעות ילקה. (מנחת חינוך שם אות א).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ה. לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה במדה זו
מדידת קרקע שלא ימדוד לאחד בימות החמה ולאחד
בימות הגשמים במשקל שלא יטמין משקלותיו במלח
ובמשורה שלא ירתיח**

נאמר בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק לה) לא תעשו עול במשפט במדה
במשקל ובמשורה הוזהרנו בזה⁴³ שהשוקל לחבירו או אפילו לעובר כוכבים⁴⁴
במשקלות חסרות מן המשקל שהסכימו עליו בני אותה המדינה או המודד
במדה חסרה מן המדה שהסכימו עליה הרי זה עובר בלא תעשה.

אע"פ⁴⁵ שהמודד או השוקל חסר גונב, אינו משלם תשלומי כפל אלא משלם
לו המדה או המשקל, ואפילו לעובר כוכבים צריך לשלם ואין לוקין על לאו
זה מפני שהוא חייב בתשלומין

י"א⁴⁶ שעובר בלאו זה אף בשוקל או מודד בחסר בפחות משה פרוטה⁴⁷.
וי"א⁴⁸ שאע"פ⁴⁹ שיש בו איסור תורה עכ"פ אינו עובר בלאו זה. אמנם אם

⁴³ רמב"ם גניבה פ"ו ה"א שו"ע חו"מ סי' רלא סעי' א

⁴⁴ כ"כ בשו"ע ובחינוך שם כתב שהוא איסור דאורייתא אבל דעת הב"ח שאינו אלא איסור דרבנן ובשו"ע

הרב בל' מדות ומשקלות סעי' ב כתב שהוא דאורייתא

⁴⁵ שם ה"ב שו"ע הרב הל' מדות ומשקלות סעי' ב

⁴⁶ חינוך מצוה רנח וב"ה שם

⁴⁷ וכן דעת השו"ע הרב שם סעי' א ולדעתו להכי הקפידו בדבר לח שלא תעלה הרתיחה אע"פ שיש בו פחות

משו"פ ועיין שו"ת יהודה יעלה ח"ג חו"מ סי' רלג

⁴⁸ מנחת חינוך שם אות ב

⁴⁹ יוגבי גניבה וגזילה כתב הרמב"ם שם ה"א דהגזול שוה פרוטה עובר בלא תעשה וכן בפ"א מגניבה ה"א, דכן
גזירת הכתוב גבי ממון, כי שיעורים הלכה למשה מסיני דצריך שיהיה שוה פרוטה ובפחות מזה אינו אלא הצי
שיעור עיין רמב"ם גבי גזילה וגניבה וכן כאן בודאי צריך שיהיה שוה פרוטה לענין הלא תעשה הזה, ובפחות
אינו רק איסור תורה. ואי כדעת החינוך דהכא חידשה תורה דאף בפחות משה פרוטה עובר על הלא תעשה,
א"כ מאי מקשה ש"ס בבא מציעא שם לאו במשקלות למה לי ולילף מגזל ומהנהו, הא גזל וריבית אינו עובר
אלא בשוה פרוטה, על כן חידשה התורה לאו במשקלות דעובר בחצי שיעור. ועוד אמאי אין לוקין על לאו זה
אם שיקר בפחות משה פרוטה הא בודאי לא ניתן לתשלומין בפחות משה פרוטה לאו ממון הוא, וא"כ כמו
חובל בחבירו בפחות משה פרוטה דלוקין כיון דאינו משלם הכא נמי היה חייב מלקות על זה, אלא ודאי שוה
לגזל דדוקא שוה פרוטה בעינן. ומה שמביא בגמרא ב"מ שם דאפילו מדה קטנה ביותר, היינו עכ"פ שוה
פרוטה, אך דהיה עולה על הדעת כיון דהיה דרך מקח וממכר ובמדה ובמשקל אין מקפידין על מדה קטנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שקל פעמיים לאותו אדם וביחד מצטרף לשוה פרוטה⁵⁰ עובר משום לאו זה אפילו אם היה זמן מרובה בינתיים⁵¹.

י"א⁵² שאם עשה משקל או מדה חסרים, עובר כבר משעת עשייתם אע"ג שלא שקל.

ביותר אף שהיה שוה פרוטה, על כן אשמועינן דאסרה תורה אפילו על מדה קטנה ביותר, אבל בפחות משוה פרוטה נראה דאינו עובר רק בתורת חצי שיעור" (שם)

⁵⁰ עיי"ש שדן אמאי אין גזילה בפחות משוה פרוטה והביא שני טעמים טעם החינוך מצוה ק"ל, ובסנהדרין ג"ז ע"א, משום שבפחות משוה פרוטה סתם אדם מוחל ב. וברמב"ם פ"א מגזילה ה"ו נראה וגם מדברי רש"י סנהדרין שם ד"ה צערא, ובספר מחנה אפרים ריש הל' גזילה (סי' א') עמד על מדוכה זו דגזירת הכתוב הוא שאינו ממון והסיק שם שאם ידע הנגזל מהגזילה א"כ בפחות משוה פרוטה מחל וא"כ אם גזל ממנו שוב פחות משוה פרוטה כיון שכבר מחל אינם מצטרפים אבל אם לא ידע א"כ לא מחל והוא רק מגזירת הכתוב וא"כ יכול להצטרף אפילו אחר זמן מרובה (דשיעור כדי אכילת פרס אינו אלא באיסורי אכילה) ועיין שם מצוה לח אות ה וז"ל "ונראה עיקר הטעם שהוא מכלל השיעורין, שאצל דיני ממון הכל בפרוטה, ופחות משוה פרוטה לא נקרא ממון"

⁵¹ שם אות ו

⁵² עייין בב"מ ס"א ע"ב דמקשה לאו במשקלות למה לי הא הוא בכלל גזל וגניבה, ומתריץ הש"ס לחייבו משעת עשייה. נראה דהלאו הזה קאי על שעת עשייה אך כיון דהתורה כתבה הלאו הזה, ג"כ העושה עוול בכלל, ועיין תוס' ב"ב פ"ט ע"ב ד"ה ובמשורה, כתבו ג"כ דחייב משעת הרתיחה אפילו לא מדד. וכעת לא ראיתי להרמב"ם פ"ז ופ"ח מגניבה שמביא זה, ובפ"ח ה"ז כתב אין טומנין את המשקולת במלח, אבל אין מבואר אם עובר בלאו. ובפ"ז ה"ג כתב הרמב"ם לאחר שכתב דין דאין שוקלין בחסר, וכן לא ישהה מדה חסרה או משקל חסר ואם עבר והשהה עובר בלאו לא יהיה לך בכיסך וכו'. והוא מגוי ללאו בפני עצמו (בסד"מ ל"ת ע"ב), ולא כתב דמלאו הזה לא תעשו עוברים בשעת עשייה. וראיתי בהרב המניד שכתב אהא דכתב רבינו בה"ג לא ישהה וכו', זה מבואר בפרק איזהו נשך ב"מ שם לעבור עליו משעת עשייה, ומרשים ג"כ הגמרא בבא בתרא שם, עיי"ש. ואיני מבין, דהרמב"ם כתב דהמשהה הוא מלאו לא יהיה לך וגו', ודין זה דעשייה מבואר באיזהו נשך שהוא מלאו לא תעשו וגו'. נראה דשני ענינים הם, עשייה עוברים משם אחד ושהיה עוברים משם אחר והנה מבואר ברמב"ם פ"ז מגניבה ה"ג, דעל השהייה שבביתו אין לוקין מפני שאין בו מעשה. ולפי מה שביארנו היה לו לכתוב דאם עושה חייב על העשייה, כמבואר בגמרא דעל העשייה עוברים בלאו, והעשייה יש בה מעשה, והיה להרמב"ם לבאר דלוקין על זה. וגם דברי הרמב"ם שכתב דאין לוקה מפני שאין בו מעשה, קשה לי דהיה לו לכתוב דאם קנה או עשה מדה חסירה דלוקין אף מהלאו הזה דלא יהיה לך, כמו שכתב בפ"א מחמץ ומצה ה"ג באם הניח חמץ בביתו אין לוקין דהוי לאו שאין בו מעשה, אבל קנה חמץ או חימצו לוקין, א"כ כאן נמי היה לו לבאר דאם קנה או עשה דלוקין. וראיתי לחינוך לקמן פרשת תצא מצוה תר"ב שכתב, דאם משהה מדה חסירה עובר על לא תעשה לא יהיה לך, וכתב דאין לוקין דאין בו מעשה, וכתב עוד טעם דהא אפילו עבר ושקל אין לוקין מחמת דניתן לתשלומין, עיי"ש. נראה שנתן עוד טעם, דאפילו אם עשה מעשה אין לוקין, כיון דאף אם עשה החמור ממנו (דעבר ושקל) אין לוקין. ובאמת לענ"ד הוא דבר חדש ליתן טעם למצוות התורה, ומי יודע, אפשר דחז"ן מה שעושה ששוקל חסר, עוד על העשייה או השהייה עושה יותר רע, ומעמו אינו ידוע כי מי עמד בסוד ד' ודברי רבינו הרמב"ם שלא כתב רק טעם לאו שאין בו מעשה צ"ע, דאפשר בקנה על מנת לשקול יהא חייב מלקות או בעושה, וגם בעושה לוקין מהלאו דלא תעשו עול וכו', ורבותינו סתמו הדברים, וגם הרמב"ם לא הזכיר כלל העשייה, וצ"ע. ובענין זה דלאו הניתן לתשלומין ואין בו מעשה יש לפלפל הרבה ואין כאן מקומו, עיין בשער המלך הל' חמץ מצה פ"א ה"ב לענין קנה חמץ" (מנחת חינוך מצוה רנה אות א דה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בזמננו⁵³ כל שהסכימו בני מדינה על מדה או משקל מסוימים, הרי הם המדות שצריך למוד בהם וכל המשנה ומודד במדה חסרה ממה שהסכימו עליו עבר בלאו זה, ובמדינה שיש בה משקלות שבפיקוח השררה שבאותו מקום אסור לשקול במדה אחרת.

במדידת קרקע בין אחים או בין שותפין, צריך לדקדק בחשבון מדידתו על פי העיקרים המתבארים בכתבי הגימטריא, שהיא חכמת המדידה⁵⁴ ולא יאמר שאין קפידא בשינו במעט קרקע שאפילו מלא אצבע מהקרקע רואים אותה כאילו היא מלאה כרכום שהוא דבר יקר. סעי' טז (וערוך השלחן סעי' יז)

ולא יסמוך על הכללים שקבעו חז"ל כגון "כל אמתא בריבועא, אמתא ותרי חומשי באלכסונא, וכן כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפה, וכן כמה מרובע יתר על העיגול, רביע" כיון שאינם מדוייקים ממש⁵⁵ ולא נאמרו אלא לדיני התורה כגון שבת וכלאים אבל לא לדבר הנוגע בין אדם לחברו.

המודד את הקרקע, לא ימוד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים, מפני שחבל המדידה⁵⁶ מתקצר בימות החמה. לפיכך אם מדד בקנה או במתכת וכיוצא בהן, אין בכך כלום.

⁵³ אע"ג שבשו"ע שם הזכיר דרכי מדידה שונים זהו לימיהם אבל בזמננו הכל לפי הסכמת המקום וכלי הרמב"ם שם היא "מן המשקל שהסכימו עליו בני אותה המדינה וכו' מן המדה שהסכימו עליה" ערוך השלחן שם סעי' ד

⁵⁴ וז"ל החינוך מצוה רנה "ועוד הרבה ענינים המתבארים בספרי חכמת החשבון והגימטריאות, שיחלקו בין זוית נצבה לזוית נרווחת וזוית חדה, ואלו שלש צורותיהן כסדר, ובין משולש שוה הצלעות והמשולש אשר שתי הצלעות בלבד שוות, והוא נקרא משולש שוה השוקים, ובין משולש שאין צלע מכל צלעותיו שוות, והוא הנקרא מתחלף הצלעות, ובין מרובע רבוע שוה למרובע ארוך, ומרובע מעויין כזה ומרובע דומה למעויין כזה וכמה צדדין כיוצא באלו, לא יכול קלף גדול לרוב הצורות שעשו בזה בעלי חכמת התשבורת והשיעורין הנקראין אלהנדרסא בענינים אלה. ומכל צד צריכין אנו להזהר הרבה במדידת הקרקעות.

⁵⁵ וז"ל החינוך שם ואל תתמה, איך יכתבו דבר בלתי מכוון והם אנשי אמת אשר אלהים נצב בעדתם, כי הם לא נצרכו אל החשבונות כי אם בחשבון תחומי שבת או בזריעת הכלאים ונמיעתם וכיוצא באלו הדברים, ובזה מה שלא כיוונו בו מביא אותנו לידי חומרא ואינו מויק לשום אדם בממונו, ואע"פ כן העידו ברוב מקומות אלו שאין החשבון מדוקדק שם, שאמרו בכל מקום ומקום כפי הראוי בו, היינו דלא דק ולחומרא לא דק, וכיוצא בזה, שהודיעונו בכל מקום שלא נתלה בהם מיעוט ההשגחה וידיעה בדבר מכל הדברים."

⁵⁶ סעי' יח ובסמ"ג כתב מפני שהקרקע עצמה משתנית מימות החמה לימות הגשמים במדתה ולפי"ז אין חילוק כמה מודדים אמנם כל הפוסקים לא הביא דעה זו כלל (ערוך השלחן שם סעי' יח)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכן אסור⁵⁷ לשנות את אופן המדידה שהדרך למוד בה, ולפיכך במקום שנהגו למוד במדה גדולה דברים מסוימים, לא ימוד אותה במדה קטנה⁵⁸ וכן להיפך.

כשמודד דבר לח⁵⁹, לא יעשה בענין שתעלה הרתיחה והקצף ואז תראה המדה כאילו היא מלאה, ואפילו ההפרש בזה קטן מאד שאין ברתיחה שוה פרוטה. ואם עשה י"א⁶⁰ שעובר כבר משעה שעלתה הרתיחה.

וכן צריך להשהות⁶¹ כלי המדידה הפוך על גבי כלי הלוקח אחר שיפסיק הקילוח, כדי שיטופו מכלי המדידה שלשה טיפין. בד"א, בבעל הבית המוכר. אבל חנווני, אינו צריך להטיף⁶² שמכיון שאין לו פנאי להשהות והקונים יודעים את זאת הרי הם קונים על דעת זה.

סיטונאי⁶³ שקונה ביחד ומוכר לחנונים, מקנח המדות שמודד בהם דבר לח אחת לשלשים יום⁶⁴. ובעל הבית שאינו מוכר בכמויות, די לו שיקנח אחת לי"ב חדש. והחנוני⁶⁵, צריך לקנח פעמים בשבוע.

חנוני⁶⁶ ששוקל דבר לח, כבשר וכיו"ב צריך לקנח המאזנים, או המשקל שעליו מונח הדבר בכל פעם ששוקל⁶⁷. והמשקולת⁶⁸ שבמאזנים צריך לקנח פעם אחת בשבוע⁶⁹.

⁵⁷ שו"ע שם סעי' ח

⁵⁸ כגון אם נהגו למוד לפי מדת ק"ג לא ימוד לפי פאונד לפי שלכל מדה יש מעט עודף ללקוח כיון שא"א לצמצם ובמדה אחת גדולה אין לו אלא מעט עודף אבל אם היה מודד בכמה מידות קטנות היה לו יותר עודף ואפילו אם יתן לו במדה גדולה לפי השבון העודף של המדה הקטנה אסור (ערוך השלחן שם סעי' ח)

⁵⁹ שם סעי' ו

⁶⁰ עיין מש"כ לעיל ממנ"ח שם אות ד

⁶¹ שם וערוך השלחן סעי' ו

⁶² ואם רוצה החנווני להתמיר על עצמו שלא ליהנות משל אחרים אע"פ שמוחלים יעשה ממה שמשער שנשאר צורכי רבים

⁶³ שם סעי' ז

⁶⁴ כיון שנדבק בהם הלחות ונקרש על גביהם ועי"ז מתמעטת המדה (שו"ע הרב שם סעי' ט)

⁶⁵ שכיון אינו צריך להטיף שלשה טיפין והוא מוכר הרבה נדבק בה ונקרש בה יותר אפילו מסיטונאי (שו"ע הרב שם)

⁶⁶ שם סעי' יב

⁶⁷ שמכיון שהדבר מונח עליהם א"כ נדבק בהם הלחות ומכביד על המשקל ומראה משקל יתר

⁶⁸ והוא מה שנקרא בלשון השו"ע המשקל וכמו שכתב בשו"ע הרב סעי' יב

⁶⁹ כיון שנוגע במשקולת בידיו המלוכלכות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואסור לאדם⁷⁰ להשהות בביתו או בחנותו מדה חסרה או או יתירה משקל חסר או יתר כדי לרמות בה⁷¹ ואפילו שאינו מודד בה והעושה כן עובר בלא תעשה שנאמר (דברים כה פסוק יג) לא יהיה לך בכיסך אֶבֶן וְאֶבֶן גְּדוּלָה וְקַטְנָה לא יהיה לך בכיסך וגו' ואין לוקין על לאו זה שהרי אין בו מעשה.

ולפיכך⁷² אסור להטמין המשקלות במלח⁷³.

במאזנים אלקטרוניים⁷⁴ צריך להקפיד לכוונם שלא יעגלו את המשקל כלפי מעלה או כלפי מטה, שאל"כ יהיה אסור להשהותם ואם אינו יכול, צריך להודיע לקונים בצורה בולטת כדי שימחלו על החיסרון במדה והמוכר ימחל על התוספת

ו. אני הוא שעתיד ליפרע ממי שתולתה מעותיו בנכרי ומלוח

אותם לישראל ברבית וממי שטומן משקלותיו במלח

אסור לישראל⁷⁵ לתלות מעותיו ביד עכו"ם כדי להלוותן ברבית לישראל, והתולה מעותיו לומר שהם של עובד כוכבים, ומלוח אותם ברבית, הקדוש ברוך הוא יפרע ממנו.

קשה עונשן⁷⁶ של מדות⁷⁷ יתר מעונשן של עריות⁷⁸, שאף שעריות עונשן בכרת והכא ליכא כרת שזה בינו לבין המקום וזה בינו לבין חבריו ואי אפשר

⁷⁰ רמב"ם גניבה פ"ז ה"ג שו"ע חו"מ סי' רלא סעי' ג

⁷¹ מנחת הינוך מצוה תרב אות ב וכן בקונטרס מדות ומשקלות לחפץ היים כתב "הלא אסור זה הוא עובר בכל רגע ורגע שמשאה אותה ברצונו כדי לחזור ולמכור או לקנות בה"

⁷² שם סעי' יא

⁷³ ברשב"ם בבא בתרא פירש משום שמכביד עי"ז את המשקולת ובתוס' שם סירשו משום שמיקל המשקולת שהמלח שואב

⁷⁴ פתחי חושן שם הערה כד ד"ה ובזמן

⁷⁵ רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק ה הלכה ה, שו"ע ונו"כ יו"ד קס ג

⁷⁶ שם הי"ב שו"ע שם סעי' יט

⁷⁷ ועייין ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמו "א"ר בנאה אם ראית דור שמדותיו של שקר דע שהמלכות מתגרה בו, מה טעם, מאזני מרמה תועבת ה' מה כתיב אחריו בא זרון ויבא קלון, אף משה רמזה בתורה לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, זכור את אשר עשה לך עמלק, בא זרון זה עשו וקראו להם גבול רשעה ונתלוה לו קלונו של עולם ויהי רעב בארץ"

⁷⁸ הנה בעונותינו הרבים נעשה הפקר לאיזה אנשים ענין מדות ומשקלות, וחושבין שזוהי רק מדה טובה לאיזה אנשים שנוהגין להיות משאם ומתנם באמונה אבל לא לכלל ישראל ודע, דעל ידי אלו הפעולות המגוננות שהוא עושה, נקרא בתורה תועבת ה' כמו שכתוב לא יהיה לך בכיסך וגו' כי תועבת ה' אלהיך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ה"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

למודד או לשוקל שקר לשוב בתשובה הגונה וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים שהיא תחילת הצווי וכל המקבל עליו מצות מדות הרי זה מודה ביציאת מצרים שהיא גרמה לכל הצוויין.

ואע"פ⁷⁹ שאמרו חז"ל שמי שאינו יודע ממי גזל יעשה צרכי רבים אין זו תשובה הגונה כל שאין מחזיר ממש לגזול עצמו וגם שבמשך הזמן נעשה הרבר אצלו כהיתר, ואמרו חז"ל כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית ולכך צריך לזהר בזה מאד.

כל עושה אלה וגו' עיין בפירש"י שהתועבה קרויה שקץ וחרם שנאמר שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא. והראה אחי, אם אחד יקרא אותך רשע וגנב וגזול ומתועב, הלא מפיד לפידים יהלוכו עליו, ואתה בעצמך הלא גורם שיקראוך למעלה בשם הזה: וראה עוד כמה האריכה התורה בענין מדות ומשקלות, דבשאר מקומות אינו מצוי כזה, כגון פרשת גיטין וקידושין ופרשת יבום ופרשת נזירות וכהאי גוונא, כגון מאות הלכות נלמדות בגזירה שוה ובנין אב וכהאי גוונא, ובענינו האריך הכתוב וביאר כל פרט בפני עצמו, לאו על אבן ואבן שהוא משקלות, ולא על איפה ואיפה שהוא מדת יבש, ולא על משורה שהוא מדת הלה, ולענין לצדק המדות והמשקלות והמאזנים וההין פרט הכתוב כל ענין בפני עצמו, מאוני צדק אבני צדק איפת צדק והין צדק אלא מפני חומר הענין והמדת הממון, שהיצר הרע מעורר עיני האדם ומטעהו לחפש קולות ההתרים כדי ללכודו אחר כך ברשתו ולעשותו ככופר ביציאת מצרים, לפיכך הרבה הכתוב ומצוהו ומיעצהו בשעה שאתה מכין לעצמך המאזניים והמדות והמשקלות תראה שיהיו מצודקים כדי שלא תכשל אחר כך, ותראה שלא לעשות עול בשעה שאתה שוקל ומודד: ויש שהיצר הרע מפתה בפנים אחרים לומר לא יחיד אני בדבר זה, יש בעיר כמה וכמה שיש להם מדות ומשקלות חסרות ועל ידי זה הם מזולזלין במקחים והקונה אינו יודע מזה מאומה, ועל ידי זה הוא מתיר לנפשו לעשות כמעשיהם. ובאמת הוא חסרון באמונת ההשגחה, דידוע דהקב"ה זן ומפרנס לכל העולם כולו, ומזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה, והקב"ה הלא לא קצב לו פרנסתו בדרך איסור רק בדרך התר, ורק האדם בעצמו מחליף אותו לאיסור. ועל כן צריך האדם לחזק אמונתו בה' ולא להתרפות, ובודאי יתן ה' שבמשך הזמן יתפרסם לפני הכל בין לישראל בין לאומות העולם שזה האיש משקלו ומדתו אמת. והכל ימשכו אצלו. ולהיפך בעלי המרמה תתפרסם בסוף רמאותם ושקרנותם לעיני הכל, ואפילו אם יראה על חבריו שלפי שעה תתוסף פרנסתם עבור זה, לא ילמד ממעשיהם, וידע כי השפעה זו איננה מהשפעת אלקים ורק ממקום אחר תהליך, והוא מחליף בזה עולם עומד בעולם עובר, ועתידים ליתן הדין על כל פעם ופעם. והכסף גם כן לא ישאר אצלם כי יאבד לבסוף בענין רע על ידי מחלות ושאר סיבות, כי אנשים כאלו בודאי נחלשה אצלם האמונה בשכר ועונש, וחושבין שהוא עולם של הפקר ומה שיוכל להכניס בידו הוא שלו, וכבר אמר הנביא צפניה (א, יג) ופקדתי על האנשים הקופאים על שמריהם האומרים לא ייטיב ה' ולא ירע והיה חילם למשיסה ובתייהם לשממה וגו'. ובאמת כל זה מרומז בכתוב שנאמר לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה, לרמוז מה שאמרו בגמרא דעל ידי איפה ואיפה יכלה לך כל מה שבביתך. אבל על ידי איפה שלמה וצדק, יהיה לך הכל בביתך בהצלחה (קונטרס מדות ומשקלות לחפץ חיים זצוקל"ה)

⁷⁹ ערוה"ש שם סעי' יח קונטרס מדות ומשקלות לח"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ז. עד כאן של תורה מכאן ואילך של דבריהם ... אפילו עד
כאן כיין רשע וילבש צדיק עד כאן רבית קצוצה מכאן
ואילך אנק רבית ... רבית קצוצה יוצאה בדיוניין אנק
רבית אינה יוצאה בדיוניין**

כבר התבאר לעיל דף ב: ששלושה⁸⁰ מיני רבית הם יש רבית שהוא אסור מן התורה, וזהו שנקרא לרביתנו זכרונם לברכה רבית קצוצה, ויש שאסור מדרבנן גזירה שלא יבואו לידי ריבית דאורייתא וקראוהו אנק ריבית, ויש שאסרוהו על אף שהוא רחוק הרבה מן רבית האסור מן התורה, עד שאין לגזור עליו כלל, אבל חכמים החמירו בענין בראותם החומר שהחמירה התורה ורוב האזהרות בדבר הרבית, ואסרוהו כדי שלא יערימו בני אדם ליטול רבית, והוא הנקרא הערמת ריבית.

כל שפסק עמו בשעת ההלואה לפרוע יותר ממה שהלוהו הרי זה רבית קצוצה האסורה מן התורה, בין שפסקו רבית חד פעמית לתקופה מסוימת כגטון שפסקו כשרה אחוז לשנה, ובין שפסקו רבית לפי זמן ההלואה בין אם פסקו כסף בין אם פסקו כלים או פירות או אוכל⁸¹ בעד מה שמלוה לו לזמן מה ואפילו אם אינו ממיין ההלואה⁸² הרי זה ריבית. ואין הבדל מתי יתן את הרבית שקצץ הרי זו רבית קצוצה אפילו אם יתן לאחר זמן פרעון ההלואה⁸³.

רבית הנעשית ע"י מקח וממכר⁸⁴ או שכירות אינה ריבית קצוצה מן התורה⁸⁵ בין בהמתנת מעות מקח ובין בהקדמת מעות מקח.

⁸⁰ חינוך מצוה שמג

⁸¹ ואפילו עצים ואבנים (תוס' ב"מ סא ע"א ד"ה אם אינו ענין)

⁸² שו"ע הרב ריבית סעי' א אולם עיין חו"ד ריש סי' קסא בשיטת המ"ז שאם התנו שהפרעון יהיה במין אחר שלא ממין ההלואה או בדבר שאין שומתו ידועה הרי הוא כדרך מקח וממכר ונתב שכן דעת תוס' והרא"ש ובמקו"ח שם משיג על החו"ד ודעת רוב הפוסקים דלא כתוס' ורא"ש דמשיב בחו"ד בעצמו שם.

⁸³ ברית יהודה פרק ה סעי' א

⁸⁴ ועיין חו"ד קסא האם אמר בלשון מכר מחשיבו כמקח וממכר.

⁸⁵ רמ"א קסא א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

יש רבית⁸⁶ שהוא למטה ממנו והוא אסור מדרבנן, שהכמים עשו משמרת לשל תורה ואסרו רבית אפילו שאינה קצוצה וקראוהו זכרונם לברכה אבן רבית, ואינה יוצאה בדיינין, ואסרום חכמים משום גזירה שלא יבוא האדם לידי רבית דאורייתא. ולכך אסרו למלוה ליקח מהלוח כל מה שמוסיף לו משום המתנת מעותיו, כל זמן שמעותיו ביד הלוחה אפילו שלא ע"י קציצה.

וכמו כן אסרו רבית הבאה ע"י מקח וממכר או שכירות, ואם הרחיב לו את זמן הפרעון על השכירות או המקח תמורת רבית, י"א⁸⁷ שאינה רבית קצוצה וי"א⁸⁸ שהוי רבית קצוצה וכ"כ רוב הפוסקים.

וכן אסרו ללוח⁸⁹ לתת למלוה רבית בשעת הפרעון דהיינו שנותן הלוח שום תוספת בשעת הפרעון אפילו אם אינו אומר לו שהוא לשם רבית ואפילו אם אין כוונתו לשם רבית שכל מה שנותן בעת פרעון נראה כריב, ית אמנם דבר זה התירו בריבית הבאה ע"י מקח אם אינו אומר לו שהוא בשכר המתנת מעותיו ( )

וכן אסרו⁹⁰ רבית מוקדמת ומאוחרת דהיינו שהלוח שולח למלוה מתנה כדי שיתרצה להלוות לו או שאחר שפרע שולח לו דורון על מה שהמתינו מעותיו אצלו.

רבית קצוצה⁹¹ דאורייתא חייב המלוה להחזירו ללוח, ויוצאת בדיינים⁹², כלומר שאם אינו מחזיר בית דין כופין ומכין אותו עד שתצא נפשו⁹³, אבל אין בית יורדין לנכסי המלוה, כיון שאין כאן שעבוד נכסים.

⁸⁶ הינוך שם

⁸⁷ חו"י סי' קצ ובנקוה"כ על הט"ז סי' קעו ס"ק ה מסתפק בזה

⁸⁸ ט"ז סי' קעה ס"ק ה שו"ע הרב שם סעי' יד חו"ד ביאורים סי' קסו ס"ק ד פ"ת סי' קסא ס"ק א

⁸⁹ שו"ע ורמ"א שם סי' קס סעי' ד וש"ך ס"ק ה

⁹⁰ שם סעי' ו

⁹¹ שו"ע שם סי' קסא סעי' ב וסעי' ה

⁹² ועיין בט"ז ס"ק ג דהא דיוצאת בדיינים היינו דוקא אם תבעו ובאחרונים חלקו עליו עיין ברית יהודה פרק ה

הערה יז

⁹³ כמו שכופין על קיום שאר מצוות עשה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

המלוה שגבה רבית קצוצה ומת אין היוורשים צריכים להחזיר הרבית, אפילו מעות הרבית בעין⁹⁴. אלא אם כן⁹⁵ היתה הרבית דבר⁹⁶ מסוים כגון פרה או בנד ועשה אביהם תשובה ולא הספיק להחזיר שצריכים להחזיר מפני כבוד אביהם.

במה דברים אמורים כשהלוה נתן הרבית מדעתו⁹⁷, אבל אם הוציא ממנו הרבית בעל כרחו דינו כגזל ובית דין יורדין לנכסיו.

אבק ריבית וכל רבית שאינו אסור מן התורה⁹⁸ אינו חייב להחזירו לאחר שגבה⁹⁹ אא"כ בא לצאת ידי שמים¹⁰⁰. אבל אסור לגבותו ואסור ללוה לתת.

וכל זה בנותן מדעתו¹⁰¹, אבל אם הוציא ממנו בערכאות, או אפילו על ידי דין ישראל שטעה, או שלקח ממנו בעל כרחו, או שלא מדעתו, או שלא ידע הלוה שיש בו איסור, יוצא בדיינים כדין גזל.

אפי' אם אומר למלוה אני מוחל לך הרבית ונותנו לך במתנה אסור, והגאונים כתבו¹⁰² שאם מחל הלוה למלוה רבית שעתיד ליקח אע"פ שעשו קנין לחזק הדבר או נתנה לו במתנה אינו כלום שכל רבית שבעולם מחילה ומתנה שהרי כך דרך העולם שיתנו ריבית כדי שיוכלו ללוות לזמן מה היא אבל התורה לא מחלה ואסרה מחילה ומתנה זו לפיכך אין המחילה מועלת כלום ואפילו ברבית של דבריהם.

⁹⁴ שו"ע ונו"כ קסא ו שעליהם לא הטילה התורה חיוב השבה ואפילו לצאת ידי שמים אין חיוב ואפשר שאין בזה תיקון הלאו שעבר אביהם. ברית יהודה פרק ח הערה מא

⁹⁵ בשער דעה ס"ק ד מצדד לומר שאם עמד אביהם בדין ונתחייב חייבים גם היוורשים וכ"כ במרבה תורה ס"ק יד אמנם בפני יוסף קסא ס"ק ג ד"ה אך וכ"כ בשו"ת אמרי בינה ג אות דהוכיחו שגם בעמד בדין פטורם ש"ך שם יא

⁹⁷ ש"ך קסא ס"ק ח ועיין ח"י רע"א שתמה שהווי ליה לש"ך לומר שאפילו באבק רבית אם לקח בעל כרחו ב"ד יורדים לנכסיו ועיין ברית יהודה שכתב דודאי כן הוא אך החידוש ברבית קצוצה שלמרות שגמר בדעתו ונתחייב כיון שבעת נתינה הוציא הע"כ הרי זה גזל ויוצא בדיינים.

⁹⁸ דרוש וחידוש לרע"א בהשמטות לב"מ שבסוף הספר
⁹⁹ ואם נזדכה בבנק עיין ברית יהודה פרק ח הערה פז שברגע שנודע לו על כך ולא מיחה זכה והווי כגבוי אך קודם לכן תליא במחלוקת אחרונים.

¹⁰⁰ מלבד ריבית בשעת פרעון וריבית מוקדמת ומאחרת שאינו חייב אף לצאת ידי שמים כמבואר לקמן (רמ"א קסא סעי' ב הו"ד קס ס"ק ב)

¹⁰¹ שו"ע ונו"כ קסא ד ברית יהודה פרק ח סעיף כח

¹⁰² טור סי' קס

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אמנם אם לקח ממנו רבית וצריך המלוה להחזירה לו לזה מועלת מחילה לפוטרו כמו בכל גזל, ואינו חייב להחזיר אפילו כדי לצאת ידי שמים, אבל בשעת לקיחת הרבית אפי' אם אמר אני נותנו לך במתנה אסור לקבלו¹⁰³.

---

¹⁰³ שו"ע שם סעי' ה' וש"ך ס"ק ו'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

